

## A kétoldalú tárgyalások dokumentuma

Mint arról szerdai számunkban tudósítottunk, június 27-én tárgyalássorozat kezdett az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal. Első megbeszélésükön a tárgyalássorozat témáit rögzítették; közös szerkesztőbizottságuk erről dokumentumot állított össze, amelyet teljes terjedelmében közlünk.

### I. A TÁRGYALÓ FELEK VAGYONI HELYZETE ÉS MŰKÖDÉSÜK ANYAGI FELTÉTELEI

A téma megvitatásának előkészítését a felek 48 órán belül felállítandó 3–3 fős szakértői bizottság hatáskörébe utalják, amely a 2 hét múlva esedékes plenáris ülésen terjeszti elő kialakított állásfoglalását.

A felek úgy vélik: a demokratikus politikai viszonyok feltétele, hogy minden politikai szervezet a szükségleteinek megfelelő infrastruktúrával rendelkezzen; ez szükséges feltétele a szervezetek politikai esélyegyenlőségének. A felek egyetértettek azonban abban is, hogy a téma kapcsán nem egyszerűen a politikai szervezetek vagyoni stb. helyzete tárgyalandó, hanem mindezt az MSZMP-vagyon társadalmisításával összekapcsoltnak kell megoldani, oly módon, hogy pl. az ingatlanoknak nem kizárólag politikai, hanem esetenként szociális, egészségügyi, oktatási stb. célú hasznosításának lehetősége is felmerül.

### II. A HELYI TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ

A téma megvitatásának előkészítését a felek 48 órán belül felállított 3–3 fős szakértői bizottság hatáskörébe utalják, mely az alábbiak szerint foglalkozik a témával:

A városban működő tömegkommunikációs médiumok közül egyedül a Dél-magyarország című napilap tartozik az MSZMP Városi Bizottságának hatáskörébe, ezért konkrét megállapodás csak erre vonatkozóan köthető. Mindazonáltal szükséges ezt is egy átfogó tömegkommunikációs koncepció keretén belül rendezni, amely alatt a kívánatosnak tartott modell megfogalmazása értendő. A felek tisztában vannak vele, hogy a témában érdekeltjük nem kizárólagos, s ezért a kialakított koncepció további egyeztető tárgyalások témáját kell hogy képezze a helyi önkormányzat, illetve a jelen tárgyalássorozat részét nem vevő társadalmi szervezetek bevonásával, valamint állampolgári fórumokon kerüljön megvitatásra.

A szakértői bizottság működésének ideje 4 hét, de a Délmagyarország tekintetében a következő plenáris ülésre kell kialakítania álláspontját.

Az MSZMP Városi Bizottsága hatáskörénél fogva biztosítja hogy az 1989. július 22-én időközi választásokon induló jelöltek, illetve ajánlott személyek esélyegyenlősége érdekében a Délmagyarország még a jelölőgyűlések előtt azonos terjedelemben és formában álljon a jelöltek rendelkezésére (az ajánlott személyekről lehetőség szerint fényképes bemutatkozó írás jelenjen meg.)

### III. A VÁLASZTÁSOKKAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSI ÉS JOGI KÉRDÉSEK

Az 1989. július 22-i időközi választások még a jelenleg hatályos választójogi törvény szerint zajlanak. E törvény a választási szervek felállítását, működtetését a Hazafias Népfront hatáskörébe utalja — miközben a HNF maga is jelöltet indít a választásokon. Az eme ellentmondásos helyzetből adódó problémák, esetleges konfliktusok elkerülése céljából a felek egy 2–2 fős bizottságot állítanak fel 24 órán belül, amelynek feladata a HNF illetékes bizottsága és a választási elnökség elé kerülő kérdések előzetes véleményezése. A felek kérik a Hazafias Népfrontot és bizottság elismerésére.

A felek fontosnak tartják, hogy amint az országos politikai egyeztető tárgyalásokon elfogadott új választójogi törvénytervezet köz-

vetészik, e tervezet alapján a választási szervek munkájáról, illetve a választóköri területek beosztásáról egyeztető tárgyalásokat folytatnak. Tekintettel arra, hogy a téma nem kizárólag a két fél érdekltségébe tartozik, e helyi tárgyalásokba az önkormányzat, illetve a jelen tárgyalássorozat részét nem vevő politikai-társadalmi szervezetek képviselőit is be kell vonni.

### IV. A MUNKAHELYEK ÉS A FEGYVERES TESTÜLETEK DEPOLITIZÁLÁSA

A felek a téma szakértői bizottságban való tárgyalását nem tartják szükségesnek. A munkahelyek, illetve a gazdasági és oktatási terület depolitizálása folyamatban van. A felek megállapodtak abban, hogy a mindenkori helyzetről egy-egy alkalommal tájékoztatást, továbbá megbízzák a szerkesztőbizottságot, hogy a következő plenáris ülésre a megállapodás tárgyát szolgáló dokumentum vonatkozó részét készítse el.

### V. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI A VÁLASZTÁSOKIG

Az MSZMP Városi Bizottságának tárgyalóküldöttsége a következő együttműködési lehetőségeket vetette fel:

a. A helyi közélettel, városi politikai kérdésekkel kapcsolatos viták folytatása.  
b. Országos kérdésekben eszmecsere folytatása és esetleges közös állásfoglalások kialakítása.

A felek törekedjenek az előbbieknél a politikai kultúra normáinak érvényesítésére és politikai konszenzus megteremtésére.

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal a felvetettekkel egyetértett, azokat elfogadta, de véleménye szerint az együttműködés feltétele, hogy a felek egyáltalán működni tudjanak — s ennek feltételei fogalmazandók meg, illetve fogalmazandók meg a I–IV. témákban.

A továbbiakban a felek egyetértettek abban, hogy biztosítani kell a demokráciába való békés átmenetet, és ki kell zárni a politikai konfliktusok erőszakos „megoldásának” lehetőségét. Ezzel összefüggésben a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal arra kéri az MSZMP Városi Bizottságát, hogy

a. javasolja a területen működő alapszervezetek tagjainak: lépjenek ki a munkásorségból és

b. a városi pártbizottság ne adjon a munkásorségnak olyan megbízást, illetve ne vegye igénybe olyan szolgáltatást, amelyet az mint fegyveres testület láthat el.

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal tagszervezetei a munkásorségból való kilépést saját tagjainak szintén javasolni fogják.

### VI. A MAGYAR-ROMÁN KÉRDÉS, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL SZEGEDRE

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal kéri az MSZMP Városi Bizottságát, hogy a. határozza el magát az elmúlt 40 év e tárgykörben elkövetett hazugságaitól és torzításaitól;

b. legyen cselekvő részese egy magyarpárti magyarságpolitika kialakításának;

c. tevékenyen vállaljon szerepet az erdélyi menekültek segítésében;

d. aktívan járuljon hozzá a Szegeddel határos romániai régió magyarságával való kapcsolattartáshoz.

Az MSZMP tárgyalóküldöttsége e kérést a városi pártbizottság soros ülése elé terjeszti.

A két fél egyetértett továbbá abban, hogy

a. fel kell lépniük a menekültekkel, itteni letelepedési körülményeik bozontosításával kapcsolatos, számos esetben megnyilvánuló intolerancia ellen;

b. a sajátok jelentősebb szerepet kell vállalnia a kérdéssel kapcsolatos információk közzétételében és a menekültek megsegítését inspiráló légkör kialakításában.

E célok érdekében a felek egy a jelen tárgyalássorozat részét nem vevő társadalmi szervezetek bevonásával felállítandó bizottság létrehozásában egyeztek meg, amely a továbbiakban a jelen tárgyalásoktól függetlenül működik.

### VII. SZEGED '56-OS MÁRTÍRJAINAK ÉS MEGHURCOLTJAINAK TISZTÁZÁSA, MINT A HELYI MEGBÉKÉLÉS FELTÉTELE

A felek egyetértettek a tisztázás, illetve az erkölcsi, anyagi stb. rehabilitáció szükségességében. Az MSZMP küldöttsége beszámolt arról, hogy a megyei pártbizottság már felállított egy olyan bizottságot, amely e kérdéssel foglalkozik. A következő plenáris ülésen az MSZMP küldöttsége e bizottság munkájáról részletes tájékoztatást ad, s a felek annak alapján állapodnak meg a további szükséges teendőkről, a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal tagszervezetei e tevékenységbe való bekapcsolódásának módjaitól.

## Megállapodás

1. Alulírott tárgyalófelek, kinyilvánítva Szeged város politikai közéletének mielőbbi teljes körű demokratizálására irányuló szándékukat, 1989. június 27-étől kétoldalú tárgyalássorozatot kezdenek, amelynek célja, hogy a két félre kötelező megállapodásokon keresztül elősegítsék a szegedi közélet, tisztasága, a demokratikus politikai viszonyok, a politikai szervezetek esélyegyenlősége, a helyi társadalmi közmegegyezés feltételeinek megteremtését.

2. A kétoldalú tárgyalások résztvevői: I. Az MSZMP (mint kormánypárt) Szeged Városi Bizottságának; II. A Szegedi Ellenzéki Kerekasztalban tömörült szervezetek: Fiatal Demokraták Szövetsége, Független Kisgazdapárt, Magyar Demokrata Fórum, Magyar Néppárt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, Szabad Demokraták Szövetsége szegedi szervezeteinek képviselői.

A tárgyalási pozíció megtartásának feltétele, hogy a tárgyaláson magukat képviselő szervezetek a születendő párttörvényben, illetve megfelelő jogszabályban előírt határidőig jogi státusukat e törvény előírásainak megfelelően rendezzék.

3. A tárgyalássorozat témái: I. A tárgyalófelek vagyoni helyzete és működésük anyagi feltételei. II. A helyi tömegkommunikáció. III. A választásokkal kapcsolatos eljárások és jogi kérdések. IV. A munkahelyek és a fegyveres testületek depolitizálása.

## Az MSZMP szegedi vezetésében

## Tempóváltásra is szükség van

A városi pártbizottság mai ülésén a Dallmann László vezette jelölőbizottság javaslatot terjeszt: a pártbizottság elé kikezeli a legutóbbi ülésen lemondott tisztségviselői helyére. Báthly Gábor, a pártbizottság tagja azzal kereste meg szerkesztőségünket, hogy kifejtse, személyes véleménye szerint milyen feladatok várnak a Magyar Szocialista Munkáspárt új szegedi vezetére.

— Jelenleg abban látom a legfőbb problémát, hogy a pártbizottságnak az október 8-ai pártértekezlet óta nem alakult ki politikai programja, amely: igazítandó lenne a szinte naponta változó politikai helyzet, és amely a párttagság vezetés, nagyobb meggyőző erejű, és nem utolsósorban az említett program kell.

— Ugyancsak lényeges feladat az apparátus létszám- és szakmai stabilizálása. A jelenlegi 14 fős apparátus létszáma tovább má: nem csökkenthető. Meg kell próbálni olyan politikai légkört alakítani Szegeden, amely a szakmai, és politikai felkészült, fiatal emberek számára is vonzóvá teszi az apparátusi munkát.

— Szükség van a sajtóhoz és a nyilvánossághoz való viszonyunk világos megfogalmazására, újraér-

képviseljenek. Elgondolásum szerint két fő része lenne: pártpolitika, valamint város- és gazdaságpolitika. Alapvetően a városi MSZMP-szervezet és az általunk elképzelt városi önkormányzat: kritériumait kellene megfogalmazni. Meg kell mondanom, hogy megkezdődött: e program elkészítését, de a végleges formába öntés az új vezetőkre vár és halaszthatatlan.

— A másik fontos feladat lenne a párt városi szervezeti struktúrájának gyors átalakítása: abból a célból, hogy a választásokra koncentrált pártmunka alakuljon ki. Ez is elkezdődött, de hatékonyabb megvalósításához határozottabb vezetés, nagyobb meggyőző erő, és nem utolsósorban az említett program kell.

— Ugyancsak lényeges feladat az apparátus létszám- és szakmai stabilizálása. A jelenlegi 14 fős apparátus létszáma tovább má: nem csökkenthető. Meg kell próbálni olyan politikai légkört alakítani Szegeden, amely a szakmai, és politikai felkészült, fiatal emberek számára is vonzóvá teszi az apparátusi munkát.

— Szükség van a sajtóhoz és a nyilvánossághoz való viszonyunk világos megfogalmazására, újraér-

tékelésére. A következő politikai feladatok, a választások: megkövetelik, hogy a pártbizottság vezetői rendszeresen megnyilatkozzanak; hogy a párttagság: és a közvélemény előtt: határozott politikai és emberi arcuk legyen.

— Halaszthatatlan feladat, az utóbbi évtizedek helyi politikai történéseinek reális értékelése. Ezt már kezdeményezte: a megyei pártbizottság, a városnak: legalábbis segítenie kell ezt a munkát, hiszen a megyei politikai életében Szeged mindig is meghatározó volt. Megfontolandó, hogy a megyei áttekintéshez: kapcsolódva elindítsunk-e önállóan egy ilyen természetű vizsgálatot.

— Mindezekhez: legalább olyan becsületes, etikai, és emberileg támadhatatlan vezetőket: kellene találni, mint a most leköszönt titkárok; azonban — sajnos — olyan politikai tekintélyt: rendelkező politikus, mint Székely Sándor — jelenleg nem található Szegeden. Ezért: is talán jobb lenne titkárok helyett három-öt fős ügyvivő titkárságot választani. Az egyenlő jogú tagokból álló kollektív vezetői testület a jelenlegi pártbizottság tagjából is kialakítható.

Lejegyezte:  
Sulyok Erzsébet

## Düh a tények szolgálatában

„Bizonyos, hogy ha a Napló teljes egészében olvasható lesz, mondanivalója is lesz még róla sokaknak” — írja Sándor Iván 1988 januárjában. A napló szürke könyve másfél évvel később itt fekszik előttem, az asztalon. A borítón, kezeit zsebre dugva, inas, madárfejű öregember, arcából makacsan ugrik előre az orr, szemgödreibe árnyékot vet egy fa homályos lombja.

Vallait konok erő szegezi az öregesnek.

Az író József Pavlovics Lengyelnek hívják. Sztálin Szovjetuniójában, így szólították orosz és magyar pártfunkcionárius barátai Moszkvában, így szólították 1938. február 21-én az NKVD nyomozói, zsebukban a lefolytatási parancssal, így szólították a norilski haláltábor őrei, és így szóltak

utána a makarovói parasztok vajamikor, a háború utáni években, amikor boggyószedésből tért meg falujába a szünvőfelhőtől hemzseggő őserdőből.

Lengyel József, mert hiszen róla van szó, hazatért közismert. Otthona nem lévén, taxival hajtat az egyik legdrágább budapesti szállodába, fizesse, aki tudja. Ki is fizetik igen gyorsan, nyilván pártkasszából. E történet, s gyönyörű novellája után így lesz ő a kicsi mérges öregúr, kommunista hitte ellenére nem kevés problémát okozva később az Áczel György nevével fémjelzett irodalompolitikai érának. A három T betűs (tiltás, türes, támogatás) mindegyike érvényes rá.

Egyszerre ünnepelt mozgalmi író és kényelmetlen szemtanú. Kényelmetlen, hiszen a század egyik legszörnyűbb poklából tér vissza az életbe, s ha már visszatért, beszélni kíván róla. Tizenhét év koncentrációs tábor, száműzetés és szellemi, erkölcsi megcsalottság után ha az ember — a körülményekhez képest — ilyen elképesztő szellemi és fizikai frissességgel tér haza, joggal lehet dühös. Csak hogy az esztelen düh védelemnek, kizárhatatlansága likvidálásra kényszeríti a rendszert.

Lengyel dühében ellenben véd valami racionalizált, önvédő fegyverem, habár valóban rettentően dühös volt. Mindenekelőtt a hazugságra volt dühös. Arra a hazugságra, amit évtizedeken keresztül szocializmusnak neveztek. Aztán arra a hazugságra, amit a munkásosztály hatalmának neveztek itt a '60-as, '70-es években, és arra a — szerinte — képmutató jólétre, ami Gergő-fej módjára, megdermesztő a munkásság aktívi-

tását ott, Nyugaton. Megvetette, Rákosit, családott Kádárban („micsoda pokoli ravaszág moskol itt vérrrel kezeket, melyek eddig tiszták voltak!”). Dühös volt az oroszokra Budapest és Prága miatt, dühös az amerikaiakra Vietnámban.

Rengeteget vitatkozik gondolatban Lukácsal, aztán amikor a sok kalandot megélt filozófus meghal, nem kevés nosztalgia ily szó hajt fel: megicsak ő volt az utolsó élő népbiztos. Ez a nosztalgia a Visegrádi utcának szól, a pártalapításnak, a tiszta és biztató kezdetnek, amit még nemes szándék kapcsolott egy nagy, világmegváltó akarathoz. Lengyel, aki kompetensebbnek gondolja magát orosz sorstársánál a sztálini koncentrációs táborok ügyében, a Gulag-szigetcsoporthoz olvasva (Szolzenyicin) megdöbbenve konstatálja, hogy a népiítés, a politikai ellenfelek gondos és kíméletlen likvidálása már 1918-ban megkezdődött. Ez a tény fájó sebet üt a mellesleg fantasztikus szellemi kapacitással dolgozó öregember hitén.

A magyar könyvtárak legkeresettebb írója évi száz könyvet olvas. Felfedezi Konrádot, Harasztit is.

Anteusz vagyok? — kérde magától a kicsi mérges öregúr. A görög óriás csak akkor nyerte vissza erejét, ha a harc hevében testével újra érinthette az anyaföldet. Lengyelnek ez a föld a házája volt. Még a '30-as években történt, hogy Radó be akarta szervezni. Meghetne Olaszországba. művészettörténettel foglalkozó szovjet ügynöknek. Lengyel mereven elzárkózik.

Döntő lépés volt, mondja később. Így maradhatott író. Nincs kétségünk afelől, hogy helyesen döntött.

Darvasi László

Szeged, 1989. június 28.  
Gyenesey Edina, Ökrös Tamás, Kristó Gyula, Székely Zoltán, Munz Károly, Vincze Nándor